

പരീക്ഷണങ്ങളിൽ അകപ്പെടുന്ന മനസ്സ്

عَنْ حَازِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: تُعْرَضُ الْفِتْنُ عَلَى الْقُلُوبِ كَالْحَصِيرِ عُودًا عُودًا، فَأَيُّ قَلْبٍ أَشْرَبَهَا نُكْتٌ فِيهِ نُكْتَةٌ سَوْدَاءٌ، وَأَيُّ قَلْبٍ أَنْكَرَهَا نُكْتٌ فِيهِ نُكْتَةٌ بَيضاء، حَتَّى تَصِيرَ عَلَى قَلْبَيْنِ: عَلَى أبيضٍ مِثْلَ الصَّفَا فَلَا تَضُرُّهُ فِتْنَةٌ مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ، وَالْآخِرُ أَسْوَدٌ مُرْبَادًا كَالْكُوزِ مَجْحِيًا، لَا يَعْرِفُ مَعْرُوفًا وَلَا يَنْكُرُ مَنكِرًا، إِلَّا مَا أَشْرَبَ مِنْ هَوَاهِ.

ഹുദൈഫ്(റ)യിൽ നിന്ന് നിലവേദനം: റസൂൽ(സ) പറയുന്നത് ഞാൻ കേട്ടിട്ടു: കുഴപ്പങ്ങൾ ഒന്നിനു പിറകെ മറ്റൊന്നായി ഹൃദയങ്ങൾക്ക് നേരെ വന്നുകൊരിക്കലും; പായയുടെ ഉടുപ്പാവുകൾ പോലെ. ഏതൊരു ഹൃദയം അവയെ വലിച്ചെടുത്ത് സ്വാംശീകരിക്കുന്നുവോ ആ ഹൃദയത്തിൽ ഒരു കറുത്ത പുള്ളി വീഴുന്നു. ഏതൊരു ഹൃദയം അതിനെ നിരാകരിക്കുന്നുവോ ആ ഹൃദയത്തിലൊരു വെളുത്ത പുള്ളി വീഴുന്നു. അങ്ങനെ രൂതരം ഹൃദയങ്ങൾ രൂപപ്പെടുന്നു. ഒന്ന്, വെളുത്ത, മിനുസമുള്ള, ഒന്നും പറ്റിപ്പിടിക്കാത്ത കല്ലുപോലെയുള്ളത്. ആകാശഭൂമികൾ നിലനിൽക്കുന്ന കാലത്തോളം അതിനൊരു പോറലുമേൽക്കുകയില്ല. രാമത്തേത് കറുത്ത പ്രതലത്തിൽ കടുംകുപ്പ് നിറമുള്ളതാണ്, ചരിച്ചുവെച്ച കുജ പോലെയായാണ് (അതിലൊന്നും നിൽക്കുകയില്ല). നന്മ അറിയാനോ തിന്മ നിരാകരിക്കാനോ അതിനു കഴിയില്ല; ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥലം പിടിച്ച ദേഹേഹമാത്രമാവും അതിനെ നയിക്കുക (മുസ്ലിം).

വിലതരം ദൗർബല്യങ്ങളുള്ളവരാണ് മനുഷ്യർ. എല്ലാ അർത്ഥത്തിലും സമ്പൂർണ്ണത അവകാശപ്പെടാവുന്ന ആരും തന്നെയില്ല. വിശുദ്ധ ഖുർആൻ പറയുന്നുണ്ടല്ലോ: “മനുഷ്യൻ ചപലനായി സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു” (അൽമആരിജ്: 19). മാനസികവും ശാരീരികവുമായ ദൗർബല്യങ്ങളാണ് മനുഷ്യനെ പിടികൂടാറുള്ളത്. ശാരീരിക ദൗർബല്യങ്ങൾക്ക് വൈദ്യശാസ്ത്ര ചികിത്സയാണ് ആവശ്യമെങ്കിൽ, മാനസിക ദൗർബല്യങ്ങൾക്ക് വൈദ്യചികിത്സക്ക് പുറമെ മാനസികമായ പരിചരണവും ആവശ്യമാണ്. ധനത്തോട് ഒരാൾക്കുണ്ടാവുന്ന അതിർ കവിഞ്ഞ ഭ്രമം ഇല്ലാതാക്കാൻ ദരിദ്രമായുള്ള സഹവാസം ഒരുപക്ഷേ സഹായിച്ചേക്കാം. സ്വഭാവത്തിലും സമീപനങ്ങളിലും ധർമ്മികമായി നാം അൽപം താഴെയാണെങ്കിൽ നമ്മുടെ സദാചാരബോധത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്ന സാഹചര്യങ്ങളിൽനിന്ന് അകന്ന് നിൽക്കുകയാണ് വേണ്ടത്. അഥവാ നമ്മിലെ ദൗർബല്യത്തിന്റെ ഘടകം കണ്ടെത്തി അത് പരിഹരിക്കാനാണ് ശ്രമിക്കേണ്ടത്.

മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച ഹദീസ്, പരീക്ഷണങ്ങളിൽ അകപ്പെടുമ്പോൾ മനസ്സിനുണ്ടാവുന്ന ചാപല്യത്തെ, ദൗർബല്യത്തെ ഇല്ലാതാക്കാനുള്ള ചില നിർദ്ദേശങ്ങളാണ് നൽകുന്നത്. സുഖസൗകര്യങ്ങൾ നേടണം, മികച്ച ജീവിത നിലവാരം കൈവരിക്കണം എന്നൊക്കെ ആഗ്രഹിക്കുന്നത് തെറ്റല്ല. എന്നാൽ ജീവിത ലക്ഷ്യം അത് മാത്രമായി പോകുമ്പോഴാണ് നമ്മുടെ മനസ്സിനെ ബാധിക്കുന്ന പരീക്ഷണങ്ങളാവുന്നത്. ഹദീസിൽ സൂചിപ്പിച്ചപോലെ, അത്തരം പരീക്ഷണങ്ങളിൽ അകപ്പെടുന്നത് മനസ്സിൽ തിന്മയുടെ ഒരു ചെറിയ പുള്ളി വീഴുന്നതുപോലെയാണ്. ആഗ്രഹങ്ങൾ

പെരുകുമ്പോൾ മനസ്സിന് പിന്നെ നല്ലതേത്, കെട്ടതേത് എന്ന് തിരിച്ചറിയാനാവത്ത അവസ്ഥ വരും.

ആരെയും എപ്പോഴും ചാപല്യങ്ങൾ പിടികൂടാം. ചെറിയ തെറ്റുകളെ നിസ്സാരമാക്കി കണ്ടാൽ അത്യന്തം നീചമായ കൃത്യങ്ങളിലേക്ക് അത് എത്തിക്കും. ആദ്യം മുതലേ തന്നിലെ ദൗർബല്യത്തെ തിരിച്ചറിഞ്ഞ് നന്മയിലേക്ക് വഴിമാറി നടന്നാൽ, ഹദീസിൽ സൂചിപ്പിച്ചപോലെ, പിന്നീടൊരിക്കലും അയാളെ പരീക്ഷണങ്ങൾ ബാധിക്കില്ല. എന്തിനെയും അതിജയിക്കാനുള്ള പ്രാപ്തി അയാൾക്ക് കൈവരും.

മനസ്സിനെ തിരിച്ചറിഞ്ഞ് ചികിത്സിക്കാൻ കഴിയണം. മനസ്സാണ് എല്ലാ നന്മതിന്മകളുടെയും ഉൽപാദന കേന്ദ്രം. റസൂൽ(സ) പറഞ്ഞല്ലോ: ‘തീർച്ചയായും ശരീരത്തിലൊരു മാംസക്കഷ്ണമുണ്ട്. അത് നന്നായാൽ ശരീരം മുഴുവൻ നന്നായി, അത് ദുഷിച്ചാൽ ശരീരം മുഴുവൻ ദുഷിച്ചു. അറിയുക അതാണ് ഹൃദയം’ (മുസ്ലിം).

ഹമ്പലി മദ്ഹബിലെ പ്രമുഖ പണ്ഡിതൻ ഇബ്നു ഖുദാമ തന്റെ ഗ്രന്ഥമായ ‘മുഖ്തസറു മിൻഹാജിൽ ഖാസിദീനി’ൽ, മനസ്സിന്റെ ദൗർബല്യങ്ങളെ തിരിച്ചറിയാൻ ചില ഉപായങ്ങൾ പറയുന്നുണ്ട്. തന്റെ കുറവുകളെക്കുറിച്ച് ധാരണയുള്ള, നന്മ മാത്രം ആഗ്രഹിക്കുന്ന ദീനിയായ ഒരു കൂട്ടുകാരനെ കണ്ടെത്തുകയാണ് ഒരു ഉപായം. ആ കൂട്ടുകാരനിലൂടെ തന്നിലെ കുറവ് കണ്ടെത്തി നന്മയിലേക്ക് നീങ്ങാൻ കഴിയുമെന്നും അദ്ദേഹം പറയുന്നു. തന്നെ വിമർശിക്കുന്നവരിൽനിന്ന് തന്റെ കുറവുകൾ ചോദിച്ചറിഞ്ഞ് മുന്നോട്ടുപോവുന്നത് നന്മയിലേക്കുള്ള സഞ്ചാരം എളുപ്പമാക്കുമെന്നും അദ്ദേഹം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ■